

סיפורו של דוב גולדשטיין שגילה בארץ את בתו בתי

היינו שוכבים זה ליד זה, וצירתי בפני נחה את עתינו, איך שנסדרר ויהיו לנו עוד ילדים. נחה הקשיבה לי ולא ענתה לי. לפתע אמרה לי: שמע, אתה זקן מאד בשבילי, תן לי גט ויהיה זה כמו רעם ביום בהיר. פשוט בכיתי כמו ילד קטן. שוב חרב עלי כל עולמי כמו אז, כאשר נודע לי שכל משפחתי נהרגה. מה לא ביקשתי ממנה באותו לילה! אבל היא היתה קרה כמו קרח צונן, ולא נאותה לי.

אחרי זה הייתי חולה. לא עבדתי. כל היום הייתי שוכב על מיטתי ומהרהר. ילדתי היתה כל נחמתי. לא חיפשתי לי כל עבודה, כי ממילא לא נשאר שום טעם בחיי. היינו מהכסף שהבאתי מרוסיה ואני קיויתי שנחה שוב תחזור אלי גם בלבה. עברה חצי שנה. החלטנו לעבור לגרמניה, כדי לעלות לארץ.

שידוך טוב

ברנו לכנסהיים בגרמניה. נחה רצתה הלאה גט, אבל אני סירבתי, כי רציתי בילדתי. גם נחה רצתה את הילדה. לנחה היתה חברה. היא היתה גרה עמנו ברוסיה, ומאחר שמצבה היה קשה, נתתי לה להרויח במסחר שלי. החברה היתה במחנה בציינגהיים בגרמניה. נחה כתבה שאם תשמע על שידוך טוב, שתודע לה, כי אני יכולה לחיות אתי, אני זקן מדי. הילדה וגם אני חלינו מאד, כי כנראה אכלנו משהו שלא היה טוב. בינתיים שלחה לה החברה מכתב והציעה לה לבוא אליה לציינגהיים, כי יש שם משהו. זה היה שלח לוכסנבורג. אני והילדה היינו חולים, ונחה עברה לאותו לוכסנבורג.

נתתי לה גט

א היה שום טעם לחיי, כששוב דרשה ממני נחה גט. תחילה הלכתי לקצין השיקום שבמחנה הפליטים שלנו, ביקשתי חי שישפיע עליה, אבל אחר-כך הנבתי שאין טעם, ונתתי לה גט. כעבור יומיים, כשנסעתי לבקר את הילדה שלי בבית-חולים, נודע לי שאמה לקחה אותה הביתה.

לא יכולתי מיד לנסוע לשם, אולם כאשר נסעתי לבסוף, אמרו לי השכנים כי לוכסנבורג היכה את הילדה שלי והיא נמצאת בבית-חולים בגלל המכות שקיבלה בראש.

ביקרתי אותה בבית-חולים. היא גורא שמחה לראותי. הבאתי לה ממתקים והיא אמרה לי שלא אלך. הילדה שלי היתה אז כבת שלוש. היא בכתה, כשהייתי צריך ללכת. הבטחתי לה לבקר שוב אבל היא כל-כך בכתה שלא שכחתי את הבכי שלה. הלכתי לרופא בית-חולים ושאלתי מה יש לילדה. הרופא ענה שהיא קיבלה מכה בראש.

אני תובע משפט

פעתי מלא בעם לאותו ברנש שחי עם אשתי, אמרתי לו מה שאמרתי וגם הוא אמר לי מה שאמר, ואז היכיתי אותו כמו שלא הכיתי אף פעם, כי הוא היכה את ילדתי. הגשתי נגדו משפט פלילי על הכאת הילדה. נסעתי שוב לבקר את הילדה שלי ואז נודע לי ששוב לקחו אותה. נסעתי חזרה למחנה ששם גרו, אבל אמרו לי שהם כבר עברו לאיטליה. הם גולו לי את ילדתי. פנית ללסכנות, לאו"ם, לכל משרד לחיפוש קרובים. אך הם לא שמעו עליהם דבר.

שוב התחנתתי. אבל את הילדה שלי לא שכחתי. בארץ, התחלתי לעבוד. שאלתי בעליית-הנוער, שאלתי בממשלה, ולא ידעו. פעם פגשתי מכר מגרמניה, הוא אמר לי שהם גרים בעכו. עזבתי מיד את הכל, ונסעתי לשם. לא היה אף אחד בבית, אבל השכנים אמרו לי כי נחה מתה אחרי שהסילה. היו לה כבר שתי בנות נוספות מהבעל השני. שכנה אחת גם סיפרה לי שלפני שהיא מתה, ביקשה במיוחד שישיגוהו על הילדה שלי. היא כנראה פחדה שהוא לא יתייחס אליה טוב.

תן לי את הילדה

מרתי ללוכסנבורג, הבעל השני של נחה, שיתן לי את הילדה שלי ושנשכח כל מה שהיה. הוא אמר לי זה יעלה לך כמה אלפים. אמרתי לו שאני פועל עני, עובד לרוב רק עבודות-דחק, מאין יהיה לי הכסף? לוכסנבורג רק נענע בכתפיו. בבית הספר אמרו לי שהילדה איננה.

שוב חזרתי כעבור כמה שבועות. לוכסנבורג שוב התחנן, אך לילדה לא נתנו לי לגשת. כל פעם שבאתי, לא נתנו לי לגשת אליה. וכשהיא ראתה אותי, היא ברתה. סיפרו לי כי אמרו לילדה שלי כל מיני ספורי זועה, ועכשיו היא מפחדת ממני.

הלכתי לעורך-דין פרץ ברק. הוא פנה שוב ללוכסנבורג. אבל זה סירב. הוא כבר לא דרש כסף, אלא פשוט טען כי הוא התקשר אליה. מפי השכנים נודע לי כי הוא מכה אותה. הגשנו משפט, שנה שלמה הכיתי למשפט. כל יום ציפיתי לילדה, ואז באנו לפני שופט שבישעך בבית-משפט מחוזי בחיפה. השופט לא רצה לשמוע כלום. אמר שאין זה מסמכותו לדון בענין.

אני מצפה לרחמי אד

ורדיין ברק העביר את ענייני לעורך-דין ירושלמי, כדי להגיש את הענין לפני בית-דין גבוה. שוב עלה לי העניין הרבה כסף, ואחר-כך אמרו לי שאני צריך לחכות לתור שלי וזוהי יכול גם לקחת שנתיים. פנית לנשיא המדינה, לשוא. עכשיו אני מחכה ומחכה. כל יום עובר עלי כמו מיוחם, אני יודע שיש לי ילדה, והיא לא שלי, ועוד אומרים לה כל מיני דברים עלי.

יה זה בטומבו, ליד הגשר, כאשר נתפסתי עלידי שני חיילים רוסיים, כחשוד בריגול. מלחמת העולם השנייה היתה בעיצומה, והחשוד בלבד היה יכול לעלות בחיי. אך לפני שחרצו החיילים את דיני כחשוד, הופיע קצין יהודי והסביר להם שאני סתם פליט יהודי.

מאז שפר עלי חלקי. אותו זמן כבר הייתי ברוסיה מספר שנים. ברחתי אליה מפחד הגרמנים. קיויתי להביא גם את אשתי וארבעת ילדי, אך הגרמנים הקדימו אותי, ואחר-כך נודע לי שכולם נהרגו. תחילה הועברתי לסיביר, אחר-כך הוחזרתי לקולחוז בלב רוסיה. אבל משהותלט לשלוח אותי לחזית, החלטתי לערוק.

בפולין הייתי רוכל, והיה לי מושג מה אהוב על אכרים, ואילו ברוסיה סחרתי בעיקר במצרכי מזון מוקצבים, ובשאר סחורות שחורות. לפעמים הוכנסתי למאסר לתקופה קצרה, אך ידעתי תמיד להסתדר. בין הפליטים היהודיים נחשבתי לאמיד.

אב גולדשטיין ובתו, בגרמניה, לעכו מרוסיה, דרך פולין וגרמניה, לעכו

או הכרתי את נחה שניידרמן. היא הייתה בחורה יפה. בעלה נהרג בחזית, ילדה מת מחוסר תזונה לאחר שפוטרה מעבודתה.

אדמן ואלמנה

ברי לעבודה אמר לי שהיא בחורה נאה, ומאחר שכל משפחתי נהרגה ואני כה בודד, הרי כדאי שאשא אותה לאשה. הוא כבר דיבר אתה וגם היה הסכימה. נחה, שהייתה צעירה ממני בעשר שנים, התחנתה אתי. חשבתי שעשתה זאת בגלל כספי. אך מאחר שאהבתי חשבתי שאהבה גם אותי.

נחה עזרה לי במסחרי. הייתי ממש מאושר.

זה היה ב-1944. מאוחר זכור לי כאילו זה קרה היום. אמרתי לאשתי: "נחה, תגידי גם את שאת אוהבת אתי."

נישקתי אותה והיא נשקה לי גם כן. אך כשבקשתי ממנה שתגלה אותה, היא רק נשקה לי ואז הייתי קרוב לבכתי. אחר כך זה נשכח. נחה הייתה בהריון, וחיכיתי לילדה.

כל משפחתי נהרגה. קחיטי שהילוד יפצה אותי איך שהוא על מות כל היקר לי. הילדה שנולדה הייתה שחורה. נחה אהבה אותה מאד. כשהייתה מניקה את הקטנה, היה נדמה לך כאילו לפניך כוהן העומד לפני ארון הקודש ומברך.

אני אהבתי את הקטנה יותר מכל. שעות הייתי יושב ליד העריסה ומסתכל בה. כולם צחקו לי. וכי מה אפשר כבר לראות בתינוק? אבל אני ראיתי הרבה.

אנו חוזרים לפולין

לחמת העולם נגמרה. המסחר שלי פרח הלאה. בכל זאת, כשהועברו אזרחי פולין לארצם, ביקשתי להצטרף. כבר בניסעה הרגשתי שנחה אינה כפי שהייתה. אם חיבבתי ארץ, תה, או אם הייתי קצת מלסף אותה, הייתה פשוט משתמטת ממני. אם פנית אליה, היתה עונה לי קצרות או אפילו בכלל לא לענין. חשבתי שזה אולי מהתרגשות, ולא שמתי יותר לב להתנהגותה. הילדה שלי תמיד נחמה אותי. אם היה לי עצוב, ניגשתי אליה, ושחקתי אותה. ואז שוב הרגשתי שאני בן אדם.

היא אינה רוצה בי

ברנו לציצין וקיבלנו שם דירה. חשבתי לעבוד במשהו — ואז בא אותו לילה.

כה הוזרקה לו זריקת-אמת, נלקח נוול מע' מוד-שדרתו. הרומאים שוכנו.

מאות עמודים לסל. דבר אחד הפ' לרא את שטטנר יותר מכל דבר אחר: כל עורכי העיתונים סירבו שה אחד לטפל ב' עניינו. רק שני גופים במדינה שעו לדב' ריו. העולם הזה הציב חוליה לחקירת ה' פרשה, גילה את התוצאות בכתבה שהשתר' עה על עמוד שלם, תחת הכותרת "דרייפוס כחשויסטאן" (העולם הזה 930). שורת המת' נדב'ם ניהלה חקירה משלה מירסמה באחת מחוברותיה כתבה קצרה על צורת העבודה של ועדת החקירה הפנימית של המנג'ון.

בינתיים החל המשפט. מאות עמודים של פרוטוקול הצטברו בחיק. שעות בלתי-ספורות הוקדשו לעדויות. כל עיתונאי חיפה ידעו את כל הפרטים. אולם שום עתון לא הזכיר את המשפט אף במלה אחת. במידה שהכתבים כתבו כתבות, נזרקו אלה לסל עלידי העור' כים. הכל הבינו כי לפקודי-המכס המואשמים ישנם ידיים חזקים מאד במקומות הנכונים.

"האין זה מוזר..." כחודש שעבר ק' רה משהו מפתיע מאד: שופט השלום ה' חיפאי הצדיק את שטטנר, תבע להעמיד ל' דין פלילי בבית-המשפט המחוזי את הפקד' דים שהואשמו עלידו ואשר פוטרו אותו מעבודתו. שטטנר ניצח נצחון מזהיר ראשון (העולם הזה 963).

עתה נתעוררה העתונות הישראלית במלוא קומתה. הארץ נתן יד חופשית לכתבה, אלי' הו מרקוביץ הממושקף, שהקדיש סידרת מאמרים ארוכה לכל הפרשה. הסידרה עוררה הר רחב, נציב מנג'ון המדינה נאלץ להסי' ביר מדוע לא סולקו עד כה ארבעת הפקד' דים, ומדוע לא הוחזר שטטנר לעבודה אחרי חמש שנות אבטלה.

אולם שאלה אחת לא מצאה תשובה: מדוע שתקו כל העתונים, כולל הארץ, בשעה ש' שטטנר עמד בודד במערכה? כתב הקורא יהודה קוטוביץ, במכתב מעורר-למחשבה ל' מערכת הארץ: "האין זה מוזר כי איש ש' פוטר מעבודתו מכיון שניסה לנהוג לפי צו מצפוני והחוק, לא מצא לו מגן במשך חמש שנים?... מ' יודע כמה שטטנרים כאלה נמצ' אים בארץ, אשר לא עמד בהם כותם להיל' חם במנג'ון ולא נמצא להם תומך?"

דת

הבעל הוא הקובע

לפני 13 שנה התחתנו בירושלים יונה ר' יצחק שלמה. לפי כל הסימנים, היו בני הזוג יצרכים לחיות באושר ולהוליד ילדים. אלא שהבעל סבל מליקוי גופני חמור אשר נטל ממנו את כוח גברותו.

משפחת הכלה שידלה את יצחק להפרד מ' אשתו. הוא סירב, טען כי הינו אוהב אותה. הם הציעו לו אלפים ל"י, ובלבד שיסכים לתת גט. יצחק שוב סירב.

חוק ימי הביניים. הדבר הובא בפני בית-הדין הרבני. תחילה, ביקשו הרבנים למ' ציא פשרה. פסקו לבסוף כי על יצחק לתת גט לאשתו. עד אשר יעשה זאת, הטילו עליו לשי'ם לה דמי מזונות חודשיים בסך 150 ל"י.

יצחק התעקש בסירובו, התחבא מפני ה' שוטרים שנשלחו לגבות ממנו את דמי המ' זונות. במכתבים לוהטים השיגר לאשתו, נשבע כי יעדיף למות אך לא להתגרש.

השופטים שוב התנסו, פסקו כי יש לכ' פות על יצחק את הגט: אם תוך חודשיים לא יעשה זאת מרצונו הטוב, תהיה רשאית ה' מלטרה לעצרו ולהחזיקו במעצר עד אשר ימלא את גט בית-הדין.

אולם, למעשה, ידעו כי אין כל אפשרות להכריח את יצחק לתת גט. בארצות אשר בהן קובע החוק האזרחי, מספיק שבית-הדין יפסוק על גירושין. כדי שהגט יהיה חוקי. בישראל, בה קובעים החוקים הרבניים ה' מיושנים, אין כל אפשרות לאלץ גבר לתת גרש מאשתו, שהינה טענותיה צודקות ו"ח' שובות כאשר תהינה. הגבר, כמו בימי ה' ביניים, נשאר שלט' כלי-יכול על אשתו, גם במאה העשרים.

• טען הניצב במפתיע: רק אחרי שבית' המשפט המחוזי יוציא פסק-דין סופי ויצדיק את שטטנר אפשר יהיה להחזירו לעבודה. • בארצות רבות, נחשבת אי-ביעילת האי' שה עלידי בעלה כטיבה מספקת לגט אוטו' מסי.